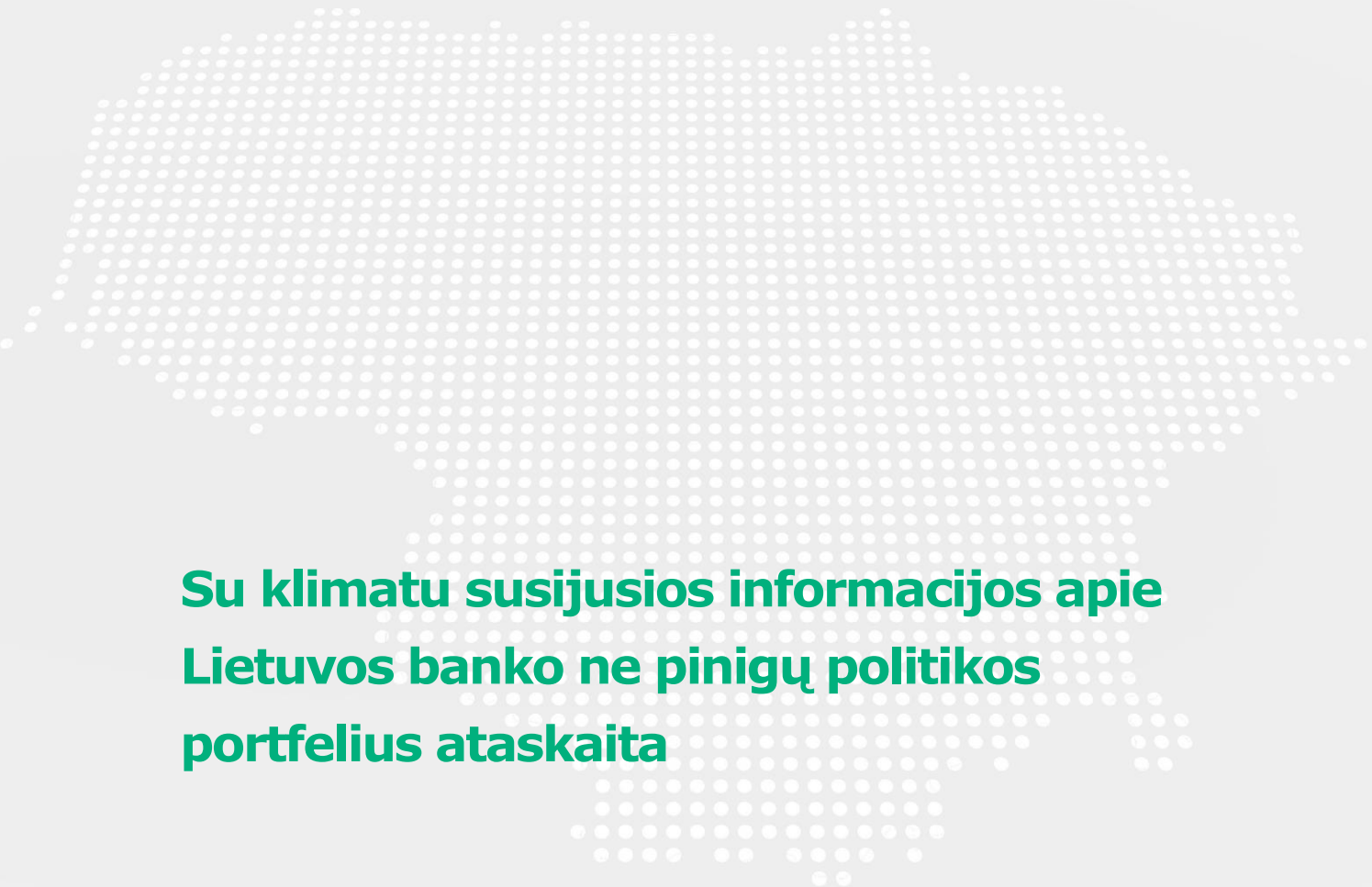

LIETUVOS BANKAS
EUROSISTEMA

**Su klimatu susijusios informacijos apie
Lietuvos banko ne pinigų politikos
portfelius ataskaita**

2022

Turinys

Ižanga	4
Valdysena	4
Strategija	4
Rizikos valdymas	5
Rodikliai.....	5
1 lentelė. 2022 m. su klimatu susiję rodikliai	7
1 pav. Portfelio dydis	8
2 pav. Bendras išmetamo anglies dvideginio kiekis.....	8
3 pav. WACI	8
4 pav. Anglies pėdsakas.....	8
Tikslai.....	9
2 lentelė. Su klimatu susijusių rodiklių pokyčiai nuo 2020 iki 2022 m.....	10
Apibendrinimas	10
priedas	11
3 lentelė. 2020 m. su klimatu susiję rodikliai	11
4 lentelė. 2021 m. su klimatu susiję rodikliai	11
Su klimatu susijusių rodiklių skaičiavimo metodai.....	12
Išmetamų ŠESD paskirstymo metodų, norminimo faktorių ir priskyrimo faktorių suvestinė	13

Ižanga

Lietuvos bankas ir Eurosistema yra pasiryžę prisidėti sprendžiant klimato kaitos problemas: valdyti su klimatu susijusias rizikas, padėti sklandžiai pereiti prie anglies dvideginio neišskiriančios ekonomikos, skatinti platesnio masto veiksmus, mažinti poveikį aplinkai. Atsižvelgdamas į tai, Lietuvos bankas siekia užtikrinti didesnę valdomo investicijų portfelio rizikų, susijusių su klimato kaita, ir portfelio poveikio klimatui skaidrumą.

Ši ataskaita – tai pirmą kartą Eurosistemos bendrai atskleidžiamos su klimato kaita susijusios finansinės informacijos dalis. Atskleidžiama informacija didina informuotumą ir supratimą apie klimato rizikas visame finansų sektoriuje, skatina informacijos atskleidimo praktikos suderinamumą, padeda siekti ES keliamų neutralaus poveikio klimatui tikslų ir pereiti prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos.

Informacijos atskleidimo formatas nustatytas bendromis Eurosistemos pastangomis, daugiausia dėmesio skiriant su pinigų politika nesusijusiems portfeliams. Jį nustatant, atsižvelgta į Su klimatu susijusios finansinės informacijos atskleidimo darbo grupės (angl. *Task Force on Climate-Related Financial Disclosures*, TCFD), Finansinės anglies dioksido apskaitos bendrijos (angl. *Partnership for Carbon Accounting Financials*, PCAF) ir centrinių bankų bei priežiūros institucijų Finansų sistemos žalinimo tinklo (angl. *Network for Greening the Financial System*, NGFS) rekomendacijas. Pamažu, didėjant su klimatu susijusių duomenų prieinamumui ir su klimato kaita susijusių rizikų valdymo patirčiai, atskleidimo formatas bus peržiūrimas ir tobulinamas.

Kaip paskelbta 2021 m. vasario mėn., bus atskleidžiama informacija apie su pinigų politika nesusijusius portfelius, išreikštus eurai ir valdomus pačių Eurosistemos narių. Kadangi didžioji dalis Lietuvos banko su pinigų politika nesusijusių investicijų yra išreikštos užsienio valiuta, Lietuvos bankas nusprendė informaciją skelbti apie visą su pinigų politika nesusijusį finansinį turtą, apie kurį yra sukaupta su klimatu susijusių duomenų ir kuriam nustatyta tarptautiniu mastu pripažįstama su klimatu susijusių rodiklių skaičiavimo metodika.

Ataskaita sudaryta pagal TCFD rekomendacijas, apimančias keturias temas – valdyseną, strategiją, rizikos valdymą bei rodiklius ir tikslus.

Valdysena

Klimato tvarumas yra viena iš Lietuvos banko strateginių kryptų. Neseniai įsteigtas Klimato kaitos centras siekia didinti žalumą ir mažinti su klimato kaita susijusias rizikas visose Lietuvos banko atsakomybės srityse, įskaitant atsargų valdymą ir kasdienę organizacijos veiklą. Su klimatu susijusioms rizikoms priskiriama galima fizinė žala ir nuostoliai, susiję su perėjimu prie žaliosios ekonomikos.

Pastaruoju metu atlikus Lietuvos banko finansinio turto valdymo politikos pakeitimus, be įprastų atsargų investavimo principų, t. y. saugumo, likvidumo ir gražos, numatyti ir su klimatu susiję aspektai. Strateginę investicijų struktūrą, su klimatu susijusias investavimo strategijas ir tikslus tvirtina Lietuvos banko valdyba, o praktiškai šiuos principus įgyvendina Rinkos operacijų departamentas.

Strategija

Prisidėdamas prie Paryžiaus susitarimo įgyvendinimo, Lietuvos bankas savo finansinio turto portfelį siekia derinti su ES keliamu ilgalaikiu išmetamo anglies dvideginio mažinimo tikslu. Siekiant šio tikslo, būtina atsižvelgti į metodines ir duomenų patikimumo problemas, taip pat suderinamumą su kitais principais ir tikslais.

2022 m. Lietuvos bankas pradėjo taikyti tvarumo strategiją investicijoms į akcijas. Pagrindinis šios strategijos tikslas – pagerinti su klimatu susijusias investicijų savybes (pavyzdžiui, sumažinant su naftos ir anglies verslu susijusių riziką), iš esmės nekeičiant jų finansinės rizikos ir gražos savybių. Strategija bus reguliariai peržiūrima ir, atsižvelgiant į su klimato kaita susijusius tikslus, koreguojama.

Įgyvendindamas Žalumo strategiją, Lietuvos bankas įgyvendins teminę poveikį darančią investavimo strategiją, kuria bus siekiama didinti žaliąsias investicijas į tas turto klases, kuriose tokios investicijos yra įmanomos (šiuo metu pagrindiniai žaliųjų obligacijų emitentai yra tarptautinės organizacijos ir vyriausybės agentūros). Svarstomos galimybės klimato kaitos aspektus įtraukti ir į kitų turto klasių investavimo strategijas.

Rizikos valdymas

Nustatydamas, vertindamas ir mažindamas su klimatu susijusią riziką, Lietuvos bankas, kaip ir Eurosistema, taiko TCFD rekomendacijas ir terminologiją. Galima išskirti dvejų rūšių rizikas: pereinamojo laikotarpio riziką ir fizinę riziką. Pereinamojo laikotarpio riziką susijusi su ekonominių pokyčių dėl perėjimo prie mažai anglies dvideginio išskiriančių technologijų ekonomikos, tikimybe ir poveikiu. Fizinė riziką susijusi su ekstremaliu klimato reiškiniais ar stichinių nelaimių tikimybe ir žala. Kadangi klimato kaita daro įtaką tiek makroekonominiams, tiek mikroekonominiams veiksniams, finansų rinkoms tenka svarbus vaidmuo perteikti tą poveikį rinkos dalyviams per finansinio turto kainas. Jei kalbėtume apie bendrovių obligacijas ir akcijas, tai jų kainoms kyla ir reputacijos ar su klimato kaita susijusių teisminių ginčų rizika.

Valdydamas galimą su klimato kaita susijusių rizikų kiekybinį poveikį su pinigų politika nesusijusiems portfeliams, Lietuvos bankas laikosi holistinio požiūrio. Su klimatu susijusios rizikos įtraukiamos į rizikos valdymo procesą, bet jos nesudaro naujos rizikos kategorijos, veikiau išplečia jau esančias kategorijas, pavyzdžiui, kredito ir rinkos riziką. Taigi, taikomas principas „iš apačios į viršų“, o su klimato kaita susijusios rizikos vertinamos kaip finansinę riziką didinantis veiksnys. Todėl finansinio turto sąsajų su klimato kaitos rizikomis vertinimas pasitelkiant su klimatu susijusius rodiklius yra esminė mūsų rizikos valdymo dalis.

Rodikliai ir tikslai

Šiame skyriuje, taikant TCFD sukurtą metodiką, pirmą kartą pristatomi su klimato kaita susiję Lietuvos banko finansinio turto portfelių rodikliai ir tikslai. Čia atskleidžiama informacija apskaičiuota remiantis tais pačiais duomenų šaltiniais ir metodika, kuriais grindžiama ir kitų Eurosistemos narių atskleidžiama bendra informacija.

Rodikliai

Pagrindiniai Eurosistemoje taikomi su klimatu susijusios informacijos atskleidimo rodikliai yra vidutinis svertinis anglies dvideginio intensyvumas (angl. *Weighted Average Carbon Intensity*, WACI), bendras išmetamo anglies dvideginio kiekis ir anglies pėdsakas. Finansinio turto savininkams TCFD rekomenduoja taikyti visus tris rodiklius. Sunorminti rodikliai (pvz., WACI ir anglies pėdsakas) ir absoliutūs rodikliai (pvz., bendras išmetamo anglies dvideginio kiekis) vieni kitus papildo ir užtikrina aukštą portfelių su klimato kaita susijusios rizikos ir poveikio klimatui skaidrumo lygį. Visiems trims rodikliams skaičiuoti taikomi standartizuoti metodai, plačiai taikomi visame finansų sektoriuje teikiant su klimato kaita susijusias ataskaitas.

WACI rodiklis parodo, kokį poveikį portfeliui daro daug anglies dvideginio išskiriantys emitentai, šį poveikį skaičiuojant CO₂ ekvivalento¹ tonomis milijonui eurų pajamų, jei tai privataus sektoriaus emitentai, arba BVP, valdžios sektoriaus vartojimo išlaidoms ar vienam gyventojui, jei tai viešojo sektoriaus emitentai. Kiekvieno emitento anglies dvideginio intensyvumas apskaičiuojamas norminant jo išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį pagal ekonominio aktyvumo rodiklį. Tada portfelio WACI rodiklis apskaičiuojamas sudedant kiekvieno emitento anglies dvideginio intensyvumą proporcingai pagal atitinkamą investicijų dalį portfelyje. WACI yra pagrindinis Eurosistemos atskleidžiamos su klimatu susijusios finansinės informacijos rodiklis. Didelis duomenų prieinamumas, duomenų norminimas ir plačiai paplitęs rodiklio

---

¹ Anglies dvideginio ekvivalentas (arba CO₂ ekvivalentas) – tai metrinės sistemos matas, naudojamas įvairių šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijoms palyginti pagal galimą poveikį visuotiniam atšilimui (angl. *global warming potential*), kitų dujų kiekį perskaičiuojant į lygiavertį anglies dvideginio kiekį, kurio galimas poveikis visuotiniam atšilimui yra toks pats.

taikymas finansų sektoriuje užtikrina portfelių palyginamumą tiek tarpusavyje, tiek laiko požiūriu. WACI išreiškia „išorinę perspektyvą“ (t. y. finansinę svarbą), kuri yra su klimato kaita susijusios pereinamojo laikotarpio rizikos poveikio portfeliui rodiklis.

Bendro išmetamo anglies dvideginio kiekio rodiklis leidžia kiekybiškai įvertinti su portfeliu susijusį išmetamų ŠESD kiekį, jis skaičiuojamas kaip CO₂ ekvivalentas tonomis. Išmetamų ŠESD kiekis vertinamas pagal investuotojo indėlį į bendrą emitento kapitalo struktūrą (įmonės vertę, įskaitant pinigines lėšas, jei tai privataus sektoriaus emitentai, ir BVP, jei tai viešojo sektoriaus emitentai) ir sumuojamas, taip nustatant bendrą absoliutų portfelio išmetamų ŠESD kiekį. Šiuo rodikliu grindžiami susiję sunorminti rodikliai, tokie kaip „anglies pėdsakas“. Jis parodo „vaizdą iš vidaus“ (t. y. su klimatu susijusį reikšmingumą), kuris yra portfelio poveikio klimatui rodiklis. Kadangi šis rodiklis nėra sunormintas, galimybė palyginti skirtingų portfelių rodiklius ar jų perspektyvą yra ribota, pagrindinis veiksnys yra portfelio dydis. Norint panaikinti šį trūkumą ir susidaryti visapusiškesnį vaizdą apie portfelio išmetamų ŠESD kiekį, būtina atskleisti informaciją ir apie anglies pėdsaką.

Anglies pėdsakas normalizuoja su portfeliu susijusį bendrą absoliutų išmetamų ŠESD kiekį pagal portfelio rinkos vertę. Jis išreikštas CO₂ ekvivalento tonomis investuotam milijonui eurų, ir tai užtikrina skirtingo dydžio portfelių palyginamumą tiek vienas su kitu, tiek laiko požiūriu. Išsamesnė informacija apie rodiklių apskaičiavimą pateikiama priede.

Šiuo metu Eurosistemoje taikomas su klimatu susijusios informacijos atskleidimas grindžiamas 1 lygio (tiesiogiai išmetamų) ir 2 lygio (netiesiogiai išmetamų, susijusių su energijos suvartojimu) ŠESD kiekiais. Nors dažnai didžiausią emitento išmetamų ŠESD dalį sudaro 3 lygio (netiesiogiai išmetamų, nesusijusių su energijos vartojimu) ŠESD, šio rodiklio skaičiavimas vis dar kelia metodinių problemų (dviguba išmetamų dujų apskaita, didelė modeliais įvertintų ŠESD dalis ir pan.). Jei 3 lygio ŠESD duomenų patikimumas padidės, ateityje svarstysime galimybę į ataskaitas įtraukti ir 3 lygio ŠESD.

Investuotojams, investuojantiems į įvairias turto klases, beveik neįmanoma išvengti dvigubos išmetamų ŠESD kiekio apskaitos, nes įmonių, viešojo sektoriaus institucijų ir vyriausybių išmetamų ŠESD kiekis tarpusavyje susijęs. Siekiant sumažinti dvigubos apskaitos problemą, įtraukiami skirtingi viešojo sektoriaus emitentų išmetamų ŠESD paskirstymo metodai. Tačiau dviguba išmetamų ŠESD apskaita – natūralus su klimatu susijusių finansinių ataskaitų elementas.

Dėl išmetamų ŠESD paskirstymo viešojo sektoriaus emitentams metodikos tebediskutuojama. Daugiausia dėmesio skiriama klausimui, už kurį išmetamų ŠESD kiekį šalis yra atsakinga: už jos teritorijoje išmetamų ŠESD kiekį (gamyba), su vidaus vartojimu susijusių ŠESD kiekį (vartojimas) ar su valdžios institucijomis ir valdžios sektoriaus vartojimo išlaidomis susijusių ŠESD kiekį (valdžios sektorius). Eurosistemoje nutarta visus tris išmetamų ŠESD paskirstymo metodus atskleisti atskirai, taip siekiant užtikrinti kuo didesnę skaidrumą ir kiek įmanoma atsižvelgti į anglies dvideginio „nutekėjimo“ (daug energijos reikalaujančių verslo procesų perdavimas šalims, kuriose galiojantys išmetamų ŠESD kiekio apribojimai yra švelnesni) ir dvigubos išmetamų ŠESD apskaitos problemą.

Dažniausiai taikomas skaičiavimo pagal gamybą metodas. Jį, pavyzdžiui, taiko Tarpvyriausybė klimato kaitos komisija (angl. *Intergovernmental Panel on Climate Change*, IPCC). Juo grindžiami nacionaliniu lygmeniu nustatomi šalių įnašai (angl. *Nationally Determined Contributions*) ir šalys įpareigojamos atsiskaityti už jų teritorijoje išmetamą ŠESD kiekį (teritorinė perspektyva), kuriam jos gali daryti įtaką vidaus įstatymais ir vykdoma politika. Tačiau taikant gamybos metodą išmetamų ŠESD kiekis skaičiuojamas du kartus (nes į jį įtraukiamas įmonių išmetamų ŠESD kiekis) ir nesprendžiamas anglies dvideginio nutekėjimo klausimas.

Taikant skaičiavimo pagal vartojimą metodą, šalys atsako už išmetamų ŠESD kiekį, susidarantį dėl vidaus paklausos. Jos įskaičiuoja su importu susijusį išmetamų ŠESD kiekį ir neįskaičiuoja su eksportu susijusio išmetamų ŠESD kiekio, taip spręsdamos anglies dvideginio nutekėjimo problemą. Tačiau šis metodas nepadedą spręsti dvigubos apskaitos problemas, ir skaičiavimo metodika yra sudėtinga – reikia išsamios

informacijos apie tarptautinės prekybos srautus. Dėl sudėtingumo šis metodas taikomas rečiau negu su gamyba susijęs metodas.

Taikant skaičiavimo pagal valdžios sektorių metodą, visas dėmesys skiriamas ŠESD, susijusioms su valdžios sektoriui priklausančiais pastatais, transporto priemonėmis, energijos suvartojimu, taip pat netiesiogiai išmetamomis ŠESD, susijusiomis su valdžios sektoriaus vartojimo išlaidomis, subsidijomis ir investicijomis. Nors šis metodas dvigubos apskaitos problemą mažina, jis gerokai kritikuojamas dėl siauros taikymo srities.

Su klimatu susijusius duomenis, kuriais grindžiami mūsų skaičiavimai, teikia du specializuoti duomenų teikėjai („Institutional Shareholder Services“ ir „Carbon4Finance“). Juos Eurosystema atrinko viešųjų pirkimų konkurso būdu, įvertinusi atskleidžiamų duomenų kokybę ir aprėptį. Finansiniai duomenys surinkti iš įvairių vidaus ir išorės viešų ir neviešų duomenų šaltinių. Kadangi išmetamų ŠESD kiekio ir finansiniai duomenys gaunami pavėluotai, teikiant su klimatu susijusių rodiklių ataskaitas už naujausius laikotarpius, pasitelkus geriausias rinkos praktikas, tenka sieti skirtingų ataskaitinių metų duomenis. Dėl to kyla rizika, kad rodikliai gali atspindėti rinkos kainų pokyčius, o ne tikrus portfelio išmetamų ŠESD ypatybių pokyčius. Jei bus gauta naujų duomenų, kitose ataskaitose rodikliai bus atnaujinti.

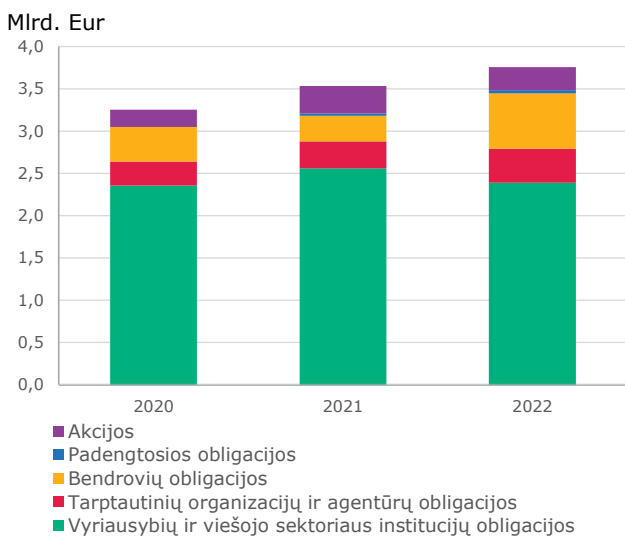
1 lentelėje pateikiami su klimatu susiję 2022 m. Lietuvos banko finansinio turto rodikliai pagal turto klases. 2020 ir 2021 m. rodikliai pateikti priedo 3 ir 4 lentelėse.

1 lentelė. 2022 m. su klimatu susiję rodikliai
(skliaustuose nurodytas duomenų prieinamumas)

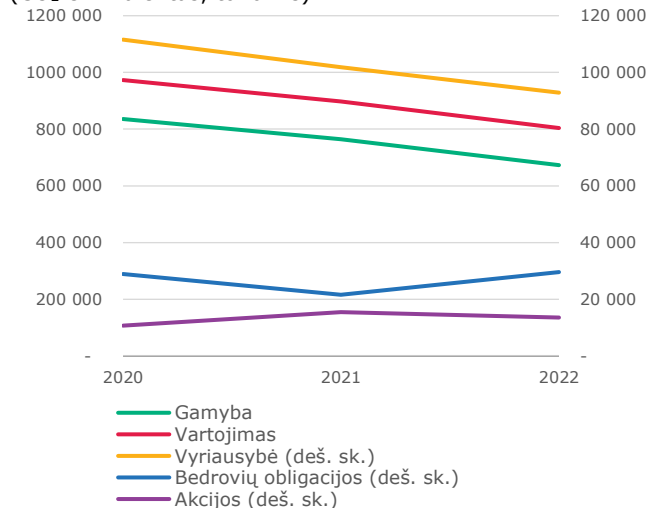
	Viešasis sektorius			Privatusis sektorius				
	Vyriausybės ir viešojo sektoriaus institucijų obligacijos			Iš viso	Tarptautinių organizacijų ir agentūrų obligacijos	Bendrovių obligacijos	Padengtosios obligacijos	Akcijos
	Gamyba	Vartojimas	Vyriausybė					
Portfelio dydis (mlrd. eurų)	2,4			1,4	0,4	0,7	0,0	0,3
WACI (CO ₂ ekvivalentas milijonui eurų pajamų, BVP, vartojimo išlaidų arba vienam gyventojui, tonomis)	271 (100 %)	19 (100 %)	231 (100 %)	108 (94 %)	1 (86 %)	156 (97 %)	2 (100 %)	147 (100 %)
Bendras išmetamo anglies dvideginio kiekis (CO ₂ ekvivalentas, tonomis)	672 925 (100 %)	803 794 (100 %)	92 860 (100 %)	43 154 (93 %)	8 (86 %)	29 577 (96 %)	14 (100 %)	13 555 (100 %)
Anglies dvideginio pėdsakas (CO ₂ ekvivalentas vienam investuotam milijonui eurų, tonomis)	270 (100 %)	323 (100 %)	37 (100 %)	41 (93 %)	0 (86 %)	79 (96 %)	0 (100 %)	50 (100 %)

1 pav. pavaizduota Lietuvos banko finansinio turto dydžio ir struktūros raida. 2–4 pav. parodoma Lietuvos banko finansinio turto su klimatu susijusių rodiklių raida pagal turto klases, susijusias su didelėmis ŠESD emisijomis.

1 pav. Portfelio dydis

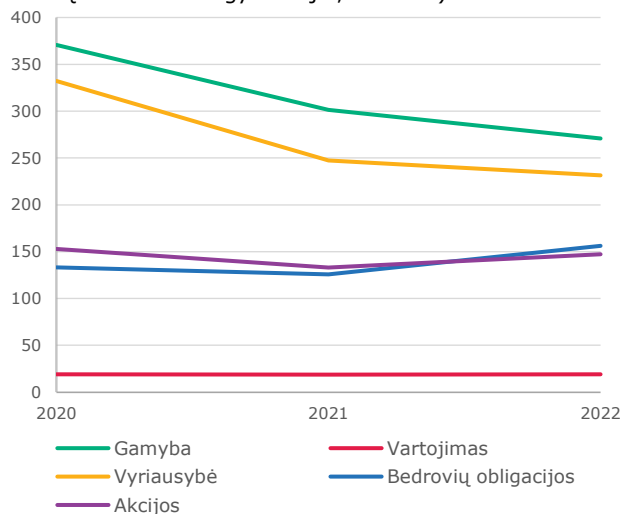

2 pav. Bendras išmetamo anglies dvideginio kiekis (CO₂ ekvivalentas, tonomis)

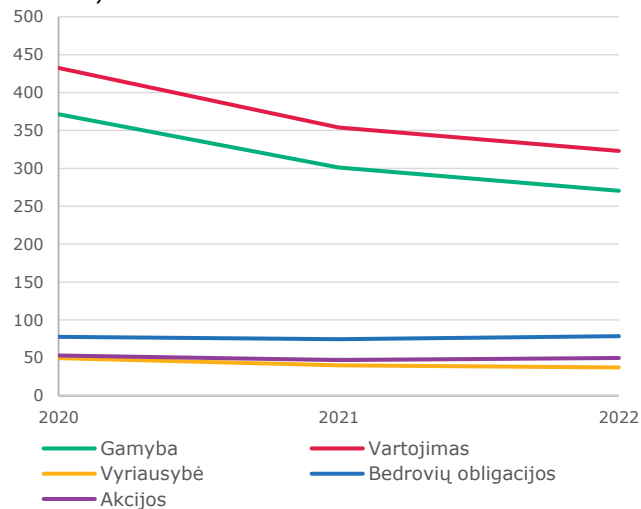
3 pav. WACI

(CO₂ ekvivalentas milijonui eurų pajamų, BVP, vartojimo išlaidų arba vienam gyventojui, tonomis)

4 pav. Anglies pėdsakas

(CO₂ ekvivalentas vienam investuotam milijonui eurų, tonomis)

Per ataskaitinį laikotarpį investicijos į viešąjį sektorių, sudarančios didžiausią mūsų portfelio dalį, akivaizdžiai rodo išmetamų ŠESD mažėjimą – tai rodo beveik visų pateiktų rodiklių, skaičiuojamų pagal visus tris išmetamų ŠESD paskirstymo metodus, mažėjimas. Tokią tendenciją daugiausia lėmė sumažėjusios investicijos į daug anglies dvideginio išmetančių šalių vyriausybės obligacijas.

Tikslai

Tikslai – svarbi su klimatu susijusios finansinės informacijos atskleidimo dalis. Jie padeda mažinti su klimato kaita susijusias portfelių rizikas, valdyti su klimato kaita susijusias galimybes ir turimo turto poveikį klimatui. Lietuvos bankas sieks, kad su pinigų politika susijęs Lietuvos banko finansinis turtas kuo greičiau ir ne vėliau kaip iki 2050 m. taptų neutralus klimatui. Šis įsipareigojimas atitinka Paryžiaus susitarimą ir ES neutralaus poveikio klimatui tikslus.

Paryžiaus susitarimu numatyta siekti, kad visuotinis atšilimas būtų gerokai mažesnis nei 2 °C ir dėti pastangas, kad jis nebūtų didesnis nei 1,5 °C. ES, kaip numatyta 2050 m. ilgalaikėje strategijoje, siekia poveikio klimatui neutralumo – iki 2050 m. sukurti tokią ekonomiką, kad grynasis išmetamų ŠESD kiekis būtų lygus nuliui. Pagal ES numatomą 2030 m. klimato kaitos tikslų planą, Europa turi atsakingai siekti, kad poveikis klimatui iki 2050 m. būtų neutralizuotas, o iki 2030 m. išmetamų ŠESD kiekis, palyginti su 1990 m. išmestų dujų kiekiu, sumažėtų bent 55 proc. Toks tikslas yra Europos žaliojo kurso pagrindas, jis atitinka ES įsipareigojimą imtis pasaulinių klimato kaitos mažinimo veiksmų pagal Paryžiaus susitarimą.

TCFD rekomenduoja, jei įmanoma, numatyti su neutralaus poveikio klimatui tikslu derančius kiekybinius, išmatuojamus tarpinius tikslus. Jungtinių Tautų suburto Investuotojų kovos su klimato kaita aljanso (angl. *Net-Zero Asset Owner Alliance*, NZAOA), narių valdomos institucinių investuotojų iniciatyvos, nariai yra įsipareigoję, kad jų investiciniai portfeliai iki 2050 m. išmetamų ŠESD kiekį sumažintų iki nulio. NZAOA keliamų tikslų protokole nustatyta, kad investuotojai, kurie siekia, kad jų investiciniai portfeliai iki 2050 m. atitiktų neutralaus poveikio klimatui tikslus, iki 2025 m. su savo portfeliais susijusį išmetamų ŠESD kiekį, palyginti su baziniais metais laikomais 2020 m., sumažintų 22–32 proc., o iki 2030 m. – 49–65 proc. Tai, kad taikomi intervalai (o ne taškiniai įverčiai), rodo klimato prognozių neapibrėžtumą. Paryžiaus susitarime numatyta, kad tarpiniai tikslai turi būti skelbiami penkerių metų laikotarpiui.

Lietuvos bankas, atsižvelgdamas į TCFD ir NZAOA rekomendacijas, kitus finansiniam turtui keliamus tikslus ir taikomus apribojimus, plėtojamas grynojo nulinio investavimo schemas, tinkamas priemonės ir klimato srities mokslo raidą, investicijoms į akcijas nustatė du tarpinius tikslus. Bus siekiama, kad investicijų į akcijas WACI rodiklis (vidutinio svertinio anglies dvideginio intensyvumas) iki 2025 m., palyginti su baziniais 2020 m., sumažėtų 30 proc. Be to, bus siekiama, kad iki 2025 m. investicijų į akcijas WACI rodiklis būtų 30 proc. mažesnis už lyginamąjį (išsivysčiusių rinkų akcijų indekso WACI) rodiklį. Antrasis keliamas tikslas turėtų būti papildoma priemonė siekiant poveikio klimatui neutralizavimo, jam mažiau įtakos turi rizika, kad rodikliai gali atspindėti rinkos kainų ar finansinių duomenų pokyčius, o ne tikrus portfelio išmetamų ŠESD ypatybių pokyčius. 2022 m. pradėjus taikyti tvarumo strategiją, investicijų į akcijas WACI rodiklis jau sumažėjo 4 proc., o už lyginamąjį rodiklį jis geresnis 8 proc. Su klimatu susijusių rodiklių pokyčiai 2020–2022 m. pateikti 2 lentelėje. Šiuo metu svarstoma galimybė nustatyti tarpinius tikslus kitoms turto klasėms.

2 lentelė. Su klimatu susijusių rodiklių pokyčiai nuo 2020 iki 2022 m.
(skliaustuose nurodyti duomenų prieinamumo pokyčiai)

	Viešasis sektorius			Privatusis sektorius				
	Vyriausybės ir viešojo sektoriaus institucijų obligacijos			Iš viso	Tarptautinių organizacijų ir agentūrų obligacijos	Bendrovių obligacijos	Padengtosios obligacijos	Akcijos
	Gamyba	Vartojimas	Vyriausybė					
Portfelio dydis (mlrd. eurų)	1 %			53 %	42 %	59 %	-	36 %
WACI (CO ₂ ekvivalentas milijonui eurų pajamų, BVP, vartojimo išlaidų arba vienam gyventojui, tonomis)	-27 % (0 %)	0 % (0 %)	-30 % (0 %)	5 % (5 %)	4 % (13 %)	17 % (3 %)	-	-4 % (0 %)
Bendras išmetamo anglies dvideginio kiekis (CO ₂ ekvivalentas, tonomis)	-19 % (0 %)	-17 % (0 %)	-17 % (0 %)	9 % (4 %)	18 % (14 %)	2 % (2 %)	-	27 % (0 %)
Anglies dvideginio pėdsakas (CO ₂ ekvivalentas vienam investuotam milijonui eurų, tonomis)	-27 % (0 %)	-25 % (0 %)	-25 % (0 %)	-19 % (4 %)	-31 % (14 %)	1 % (2 %)	-	-6 % (0 %)

Apibendrinimas

Siekdama gerinti atskleidžiamos informacijos kokybę ir užtikrinti, kad ji būtų tinkama naudoti pagal paskirtį, Eurosistema reguliariai peržiūrės visus su klimatu susijusios informacijos atskleidimo aspektus. Reguliariai bus peržiūrimas pateikiamas išmetamų ŠESD lygis, į ataskaitas įtraukiami portfeliai, nurodomi rodikliai ir tikslai, taip pat duomenų kokybės ir prieinamumo klausimai.

Lietuvos bankas reguliariai peržiūrės su žalumu susijusių valdysenos metodiką ir strategijas. Taip pat sieksime labiau įtraukti su klimato kaita susijusias rizikas į savo rizikos valdymo procesą ir atskleidžiamą informaciją papildyti duomenimis, atspindinčiais šioje srityje daromą pažangą.

PRIEDAS

3 lentelė. 2020 m. su klimatu susiję rodikliai
(skaičius skliaustuose (proc.) rodo duomenų prieinamumą)

	Viešasis sektorius			Privatusis sektorius				
	Vyriausybės ir viešojo sektoriaus institucijų obligacijos			Iš viso	Tarptautinių organizacijų ir agentūrų obligacijos	Bendrovių obligacijos	Padengtosios obligacijos	Akcijos
	Gamyba	Vartojimas	Vyriausybė					
Portfelio dydis (mlrd. eurų)	2,4			0,9	0,3	0,4	-	0,2
WACI (CO ₂ ekvivalentas milijonui eurų pajamų, BVP, vartojimo išlaidų arba vienam gyventojui, tonomis)	371 (100 %)	19 (100 %)	332 (100 %)	103 (89 %)	1 (76 %)	133 (94 %)	-	153 (100 %)
Bendras išmetamo anglies dvideginio kiekis (CO ₂ ekvivalentas, tonomis)	835 579 (100 %)	973 006 (100 %)	111 558 (100 %)	39 626 (90 %)	7 (76 %)	28 923 (94 %)	-	10 696 (100 %)
Anglies dvideginio pėdsakas (CO ₂ ekvivalentas vienam investuotam milijonui eurų, tonomis)	371 (100 %)	432 (100 %)	50 (100 %)	50 (90 %)	0 (76 %)	78 (94 %)	-	53 (100 %)

4 lentelė. 2021 m. su klimatu susiję rodikliai
(skaičius skliaustuose (proc.) rodo duomenų prieinamumą)

	Viešasis sektorius			Privatusis sektorius				
	Vyriausybės ir viešojo sektoriaus institucijų obligacijos			Iš viso	Tarptautinių organizacijų ir agentūrų obligacijos	Bendrovių obligacijos	Padengtosios obligacijos	Akcijos
	Gamyba	Vartojimas	Vyriausybė					
Portfelio dydis (mlrd. eurų)	2,6			1,0	0,3	0,3	0,0	0,3
WACI (CO ₂ ekvivalentas milijonui eurų pajamų, BVP, vartojimo išlaidų arba vienam gyventojui, tonomis)	301 (100 %)	19 (100 %)	247 (100 %)	98 (82 %)	1 (55 %)	126 (89 %)	3 (100 %)	133 (100 %)
Bendras išmetamo anglies dvideginio kiekis (CO ₂ ekvivalentas tonomis)	764 051 (100 %)	898 011 (100 %)	101 788 (100 %)	37 054 (82 %)	4 (55 %)	21 585 (90 %)	10 (100 %)	15 456 (100 %)
Anglies dvideginio pėdsakas (CO ₂ ekvivalentas vienam investuotam milijonui eurų, tonomis)	301 (100 %)	354 (100 %)	40 (100 %)	39 (82 %)	0 (55 %)	75 (90 %)	0 (100 %)	47 (100 %)

Su klimatu susijusių rodiklių skaičiavimo metodai

1. Vidutinis svertinis anglies dvideginio intensyvumas

WACI

$$= \sum_n^i \left(\frac{\text{dabartinė investicijos vertė}_i}{\text{dabartinė portfelio vertė}} \right) \times \left(\frac{\text{emitento ŠESD emisijos}_i}{\text{emitento mln. eurų pajamų arba BVP, gyventojų skaičius, vartojimo išlaidos}_i} \right)$$

2. Bendras išmetamo anglies dvideginio kiekis

$$TAE = \sum_n^i \left(\frac{\text{dabartinė investicijos vertė}_i}{EVIC \text{ arba } BVP_i} \times \text{emitento ŠESD emisijos}_i \right)$$

3. Anglies pėdsakas

$$CF = \frac{\sum_n^i \left(\frac{\text{dabartinė investicijos vertė}_i}{EVIC \text{ arba } BVP_i} \right) \times \text{emitento ŠESD emisijos}_i}{\text{dabartinė portfelio vertė (milijonais eurų)}}$$

Išmetamų ŠESD paskirstymo metodų, norminimo faktorių ir priskyrimo faktorių suvestinė

Paskirstymas			
Emitento tipas	Faktorius	Pastabos	Vienetas
Bendrovės	1 ir 2 lygio ŠESD emisijos	Tiesioginės emisijos ir netiesioginės emisijos, susijusios su energijos suvartojimu.	
Tarptautinės organizacijos ir agentūros			
Viešasis sektorius	ŠESD emisijos iš gamybos	Šalies viduje, neperžengiant jos fizinių sienų, išmetamos ŠESD, įskaitant vidaus vartojimą ir eksportą. Ši sąvoka atitinka Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos (JTBBKKK) patvirtintą teritorinį išmetamų ŠESD kiekio skaičiavimo metodą, taikomą metinei nacionalinei išmetamų ŠESD apskaitai.	CO ₂ ekvivalentas tonomis
	ŠESD emisijos iš vartojimo	Su vidaus paklausa susijęs išmetamų ŠESD kiekis, atsižvelgiant į tarptautinę prekybą. Šis rodiklis leidžia susidaryti platesnį viešojo sektoriaus emitento išmetamų ŠESD apimčių vaizdą ir padeda spręsti anglies dioksido "nutekėjimo" problemą, kuri kyla dėl gamybos perkėlimo iš šalių, kuriose prekės suvartojamos vėliau.	
	ŠESD emisijos iš valdžios sektoriaus	Centrinės valdžios institucijų tiesiogiai išmetamos ŠESD (pvz., pastatų, transporto priemonių) ir netiesiogiai išmetamos ŠESD (pvz., su energijos vartojimu susijęs išmetamų ŠESD kiekis, taip pat išlaidos, subsidijos ir investicijos).	

Norminimas			
Emitento tipas	Faktorius	Pastabos	Vienetas
Bendrovės	Pajamos	Bendra pajamų, gautų pardavus su pagrindine veikla susijusias prekes ir paslaugas, suma. Komercinės pajamos taip pat gali būti vadinamos pardavimais arba apyvarta.	mln. eurų
Tarptautinės organizacijos ir agentūros			
Viešasis sektorius	Gamyba: PGP koreg. BVP	BVP yra visų gamintojų rezidentų sukurtos bendrosios pridėtinės vertės suma, sudėjus visus gaminių mokesčius ir atskaičius į gaminių vertę neįskaičiuotas subsidijas. Perkamosios galios pariteto (PGP) perskaičiavimo koeficientas – tai erdvinis kainų defliatorius ir valiutos keitiklis, panaikinant šalių kainų lygio skirtumų poveikį.	mln. eurų
	Vartojimas: Gyventojai	Bendras šalies gyventojų skaičius	Žmonės
	Vyriausybė: Galutinio vartojimo išlaidos	Valdžios sektoriaus galutinio vartojimo išlaidos (anksčiau – valdžios sektoriaus vartojimas) apima visas valdžios sektoriaus einamąsias išlaidas prekėms ir paslaugoms pirkti (įskaitant atlyginimus darbuotojams). Į jas taip pat įeina didžioji dalis išlaidų nacionalinei gynybai ir saugumui, tačiau neįeina vyriausybės karinės išlaidos, kurios priskiriamos valdžios sektoriaus kapitalo formavimui.	mln. eurų

Priskyrimas			
Turto klasė	Faktorius	Pastabos	Vienetas
Viešojo sektoriaus obligacijos	PGP koreg. BVP	BVP yra visų gamintojų rezidentų sukurtos bendrosios pridėtinės vertės suma, sudėjus visus gaminio mokesčius ir atskaičius į gaminių vertę neįskaičiuotas subsidijas. Perkamosios galios pariteto (PGP) perskaičiavimo koeficientas – tai erdvinis kainų defliatorius ir valiutos keitiklis, panaikinantį šalių kainų lygio skirtumų poveikį.	mln. eurų
Akcijos	EVIC (įmonės vertė, įskaitant pinigines lėšas)	Paprastųjų akcijų rinkos kapitalizacijos finansinių metų pabaigoje, privilegijuotųjų akcijų rinkos kapitalizacijos finansinių metų pabaigoje, bendros skolos ir nekontrolinio akcijų paketo buhalterinių verčių suma.	
Tarptautinių organizacijų ir agentūrų obligacijos			
Bendrovių obligacijos			
Padengtosios obligacijos			